

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Daliai Grybauskaitei

2017-11-13 Nr. 3

Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkui
Viktorui Pranckiečiui

Lietuvos Respublikos Seimo
Kaimo reikalų komiteto pirmininkui
Andriejui Stančikui

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Sauliui Skverneliui

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui
Broniui Markauskui

DĖL LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS INŽINIERIŲ SĄJUNGOS SEKCIJOS SPRENDIMO

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos (toliau – LŽHIS) tarybos Žemėtvarkos sekcijos dalyviai, susipažinę su valstybės valdymo institucijų siūlomos žemėtvarkos sistemos pertvarkomis (viešai teikta informacija) bei jos motyvais, konstatavo:

1. Lietuvos institucinė žemėtvarkos sistema turi ilgalaikes tradicijas ir yra perspektyvi žemės išteklių ir su žeme susijusio kito nekilnojamojo turto naudojimo reguliavimo požiūriu. Sistemos sudedamosios dalys: Žemės ūkio ministerijos Žemės ir išteklių politikos departamentas; NŽT; valstybės įmonė Valstybės žemės fondas (toliau – VĮ VŽF); valstybės įmonė Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centras „Gis-centras“ (toliau – VĮ GIS-centras); privačios matininkų įmonės.

Pagrindinė žemės tvarkymo sistemos struktūrų misija yra visoje valstybės teritorijoje atlikti žemėtvarkos darbus ir teikti visuomenei paslaugas nekilnojamojo turto tvarkymo srityje. Svarbiausi sistemos vykdomi darbai (žemės reforma, žemės savybių tyrimas, žemės racionalaus naudojimo planavimas, žemės naudojimo valstybinė kontrolė ir kt.) reikalauja tikslių matavimų, vieningos erdvinės informacijos ir valstybės bei kitų turto savininkų interesus atitinkančių sprendimų. Todėl šių žemėtvarkos sistemos struktūrų veikla turi būti gerai tarpusavyje koordinuota, o jų funkcijų negalima išskaidyti atskiroms žinyboms. Lietuvoje šios veiklos kuravimas priskirtas Žemės ūkio ministerijos kompetencijai. Tai atitinka Lietuvos istorines tradicijas (pradedant 1918 m. įsteigta Žemės ūkio ir valstybės turtų ministerija). Kitose Europos Sąjungos valstybėse nekilnojamojo turto tvarkymą kuruoja įvairios ministerijos, tačiau žemės tvarkymo institucijos yra vieningoje sistemoje, kuri leidžia optimaliai tvarkyti valstybės žemės fondą nuo žemės naudojimo planavimo bei žemės sklypų formavimo iki jų įregistravimo nekilnojamojo turto registre. Tai rodo žemės kaip išskirtinio, ypatingą reikšmę turinčio nacionalinio turto reguliavimo svarbą ir žemės tvarkymo darbus organizuojančių bei vykdančių institucijų atsakomybę.

2. NŽT, kaip pagrindinio žemėtvarkos sistemos komponento veiklos gerinimas yra reikalingas, tačiau įstaigos struktūros reorganizavimas daug priklausys nuo žemėtvarkos sistemos vykdomų artimiausio laikotarpio ir valstybei svarbių ateities darbų. Todėl pirmiausia turėtų būti priimti šiuos darbus ir jų vykdymo tvarką numatantys teisės aktai (svarbiausi jų – patikslinto

Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos nustatymas ir naujo įstatymo, reglamentuojančio žemės reformos ir nuosavybės teisių į žemę atkūrimo baigiamuosius darbus, priėmimas). Kartu turėtų būti sprendžiamos ir Žemės ūkio ministerijai pavaldžios įmonės – VĮ VŽF tolesnės veiklos perspektyvos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 14 d. protokoliniu sprendimu „Dėl Žemės ūkio ministerijos valdymo srities valstybės įmonių tolesnės veiklos“ pritaria Žemės ūkio ministerijos pasiūlymams: – sukurti naują valstybės įmonę, sujungiant valstybės įmonę Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrą (toliau – VĮ ŽŪIKVC) su VĮ GIS-centras; – VŽF šiuo metu vykdomas viešojo administravimo funkcijas pavesti vykdyti reorganizuotai jungimo būdu valstybės įmonei ir NŽT; – VĮ VŽF pertvarkyti į uždaryją akcinę bendrovę (UAB) ir ateityje privatizuoti.

Pažymime, kad šie Žemės ūkio ministerijos pasiūlymai nei su žemėtvarkos bei melioracijos specialistus jungiančia visuomenine organizacija – LŽHIS, nei su Geodezijos, nekilnojamojo turto kadastro ir žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo veiklos sritis reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo visuomenine taryba, kuri yra sudaryta Žemės ūkio ministro įsakymu (2011-08-04, Nr. 3D-607), nei su platesne žemėtvarkos specialistų visuomene nebuvo svarstomi ir derinami. Kodėl pasiūlyta tokia pertvarka, ar ji optimali, būtina svarstyti ir vertinti pasekmes. Jau anksčiau minėta, kad žemės tvarkymo struktūros turi žymiai platesnę veiklos sritį nei tik žemės ūkis. VĮ ŽŪIKVC yra grynai žemės ūkį aptarnaujanti įmonė. VĮ VŽF ir VĮ GIS-centras atlieka funkcijas, reikalingas šalies įvairioms ūkio ir gyvenimo sritims.

Atsižvelgdami į žemėtvarkos institucijų sistemos atliekamus darbus (vykdymo apimtis bei galimybes) ir galimus struktūrinius pertvarkymus, teikiame pasiūlymus:

1. Dėl VĮ VŽF reorganizavimo:

VĮ VŽF atlieka visuomenės interesą atitinkančius ir valstybei naudingus darbus, o jos finansinė veikla užtikrina pakankamas pelno įmokas į valstybės biudžetą. Todėl manome, kad šiuo metu yra netikslinga priimti sprendimus dėl VĮ VŽF vykdomų funkcijų, kurios nustatytos Žemės įstatymo 32 straipsnio 5 dalyje, perdavimo kitoms institucijoms (iš šiame straipsnyje nustatytų VĮ VŽF kompetencijai priskirtų šešių funkcijų pagal Žemės ūkio ministerijos siūlymus neliktų nė vienos) bei tolesniam šios įmonės privatizavimui. Pagrindiniai motyvai:

1.1. netikslinga planuoti VĮ VŽF (būsimo UAB) privatizavimą, kadangi tokios pertvarkos atveju valstybė prarastų šią žemės tyrimo ir tvarkymo darbams specializuotą įmonę, galinčią vykdyti valstybės politikos įgyvendinimui svarbius bei reikalingus darbus vienu metu visoje šalyje pagal vieningas metodikas. Centralizuota žemėtvarkos darbų vykdymo sistema Lietuvoje egzistavo nuo pat Lietuvos valstybės atkūrimo 1918 m. Ši Žemės ūkio ministerijai pavaldi įmonė atliko daug svarbių bei reikšmingų darbų, reikalingų šalies teritorijos planavimui, žemės naudmenų ir su žeme susijusių objektų valstybinei apskaitai, agrarinių teritorijų tvarkymui. Tokio pobūdžio valstybės įmonė buvo ir yra reikalinga kvalifikuotai ir operatyviai vykdyti specifines žemės fondo valdymo, tvarkymo, gerinimo funkcijas bei kitokių žemės ir su ja susijusio kito nekilnojamojo turto viešojo administravimo priemonių įgyvendinimui;

1.2. esama ir būsima valstybės remiama žemėtvarkos įmonių veikla turi būti susijusi ne tik su žemės ūkio paskirties žemės planavimo ypatumais, bet ir poreikiu tikslingai panaudoti valstybės lėšas viso žemės fondo tvarkymo reguliavimui šalies mastu. Siūlome atsižvelgti į tai, kad artimiausiai perspektyvai tai bus žemės reformos baigiamieji darbai, žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimas ir žemės racionaliam naudojimui reikalingų žemės informacinių sistemų duomenų rinkinių tvarkymas. Didžiąją dalį šių darbų pajėgi atlikti tik specializuota valstybės įmonė – VĮ VŽF, turinti galimybę panaudoti savo gamybinį potencialą, kvalifikuotus specialistus, archyvinę medžiagą, sukauptus tyrimus ir turimą techninę įrangą;

1.3. netikslinga numatomai kurti naujai (reorganizuotai jungimo būdu) valstybės įmonei perduoti dirvožemio tyrimo duomenų rinkinių bei geografinės informacinės sistemos (GIS) kūrimo ir tvarkymo, žemės informacinės sistemos (ŽIS) tvarkymo (palaikymo ir plėtros) funkcijas. Tai duomenys apie visą šalies žemės fondo būklę, kuriuos VĮ VŽF per dešimtmečius tyrė arba

medžiagą rengė, sistemino ir tikslino, jų pagrindu vykdoma žemės fondo valstybinė apskaita ir žemės ūkio naudmenų dirvožemio našumo vertinimas. Šių duomenų panaudojimas yra susijęs su žemės fondo naudojimo planavimu bei nekilnojamojo turto objektų administravimu šalies mastu, todėl jų informacinės sistemos valdymo bei tvarkymo negalima išskaidyti atskiroms institucijoms. Vietoje to, įvertinus vykdomų darbų specifiką ir įmonių pajėgumų racionalų panaudojimą, siūlome išnagrinėti galimybę kurti naują valstybės įmonę, reorganizuojamą VĮ GIS-centrą sujungiant ne su VĮ ŽŪIKVC, o su VĮ VŽF;

1.4. netikslinga keisti galiojančią tvarką ir NŽT perduoti žemės konsolidacijos projektų rengimo ir jų sprendinių įgyvendinimo funkcijas. Šie darbai VĮ VŽF priskirti ne tik Žemės įstatymo 32, 49, 50 bei 51 straipsniuose, bet ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programoje, kurioje numatyta, kad veiklos sritį „Parama žemės konsolidacijai“ įgyvendina vienintelis pareiškėjas – VĮ VŽF. Darbai įmonėje sėkmingai vykdomi nuo 2012 m., nepažeidžiant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų;

1.5. netikslinga keisti Žemės įstatymo nuostatas ir valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionų vykdymo funkcijas perduoti kitoms institucijoms (išskyrus žemės sklypus, skirtus tiesiogiai aptarnauti valstybės įmonei Turto bankui priklausančius statinius ir su jais sudarančius vieną nekilnojamojo turto objektą);

1.6. netikslinga priimti sprendimą dėl VĮ VŽF Melioracijos skyriaus vykdomų funkcijų (melioracijos darbų ir melioracijos sistemų naudojimo valstybinės priežiūros srityse bei Lietuvos Respublikos melioruotos žemės ir statinių apskaitos tvarkymo bei centrinio šios apskaitos duomenų banko tvarkymo srityse) perdavimo kitoms institucijoms.

2. Dėl žemės reformos baigiamųjų darbų visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje:

Sėkmingai NŽT, taip pat VĮ VŽF tolesnei veiklai, jų vykdomiems valstybinės svarbos darbams siūlome parengti ir teikti įstatymų ir Vyriausybės nutarimų pataisas.

Žemės reformos įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad žemės reformos objektas yra Lietuvos Respublikos žemės fondas, tai yra – reformos metu turi būti pertvarkoma visa šalies teritorija.

Atsižvelgiant į tai, kad iki šiol nėra užbaigti žemės reformai skiriamomis lėšomis atliekami darbai, reikalingi žemės reformos metu valstybės vykdomam teritorijos sutvarkymui, tikslinga priimti naują įstatymą arba Žemės reformos įstatymą papildyti nuostatomis, kad žemės reformos baigiamieji darbai turi apimti likusios teisiškai neįregistruotos (apie 800 tūkst. ha ploto) žemės suformavimą sklypais pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus, jų naudojimo paskirties ir būdo nustatymą, bei šių sklypų įregistravimą Nekilnojamojo turto kadastrė ir registre, taip pat racionalaus žemės naudojimo suplanavimą visų šalies savivaldybių teritorijose, parengiant Žemės įstatyme nustatytu turiniu žemėtvarkos schemas bei kaimo plėtros žemėtvarkos projektus.

3. Dėl Nacionalinės žemės tarnybos teritorinių padalinių stambinimo:

Pritariant NŽT organizacinės struktūros ir veiklos tobulinimo idėjai, siūlome vengti skubotų, nepakankamai apsvaistytų sprendimų. Neturėtų būti kuriami didesni šios įstaigos padaliniai, aptarnaujantys savivaldybes. Tradiciškai NŽT teritoriniai skyriai yra visose savivaldybėse, išskyrus naujai įsteigtas. Skyriuose sukaupti visi dokumentai apie žemės nuosavybę ir nuomą, bei žemės naudojimo, planavimo ir kitokių žemėtvarkos darbų medžiaga. Rajono (savivaldybės) gyventojams NŽT teritoriniai skyriai teikia paslaugas visais žemės santykius reglamentuojančiais klausimais. Pažymėtina, jog įprastinė praktika yra kai paslaugos teikiamos atvykus į šias įstaigas, ir tik maža dalis paslaugų atliekama elektroninėmis priemonėmis. Gyventojams svarbu gauti paslaugas savo gyvenamosios vietos savivaldybėje, nes ir kitos paslaugos, kurios priskirtos savivaldybių kompetencijai (socialinės, sveikatos, kultūrinės) bei daugeliui kitų žinybų yra sukonzentruotos savivaldybių centruose. Todėl nematome jokių pagrįstų argumentų vykdyti eksperimentą, kuriuo numatoma Klaipėdos apskrities savivaldybių NŽT teritorinius skyrius sujungti į vieną padalinį. Teritorinių skyrių panaikinimas savivaldybėse

apsunkintų gyventojams nekilnojamojo turto reikalų tvarkymą atskirai nuo savivaldybės centre esančių įstaigų ir organizacijų.

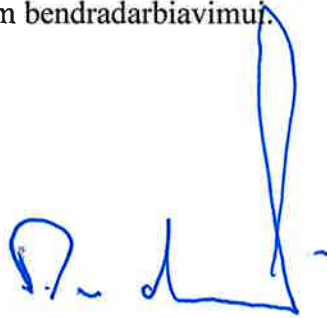
4. Dėl žemėtvarkos specialistų nuomonės teikimo:

Siūlome Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai rengiamus teisės aktus, kai jie susiję su žemėtvarkos darbais, geodezija, kartografija ar juos vykdančių įstaigų bei valstybės įmonių organizaciniais pertvarkymais, plačiau aptarti su žemėtvarkos specialistų visuomene dar jų inicijavimo ar rengimo stadijose, bei teikti derinti ir socialiniam partneriui - LŽHIS.

Esame pasirengę dalykiškam bendradarbiavimui.

Pagarbiai,

Prezidentas

Audrius Petkevičius